

کساده شدن بازار چک بازی

گفتگو با افشین کیانی، استناد دانشگاه خواجه نصیر طوسی

جناب کیانی، لطفاً در ابتدا بفرمایید که گسترش کاربرد کارت‌های بانکی چه تأثیری در کارکرد چک دارد؟
با مطرح شدن پول الکترونیکی و گردش کارت‌های بانکی و امکان انتقال وجه از طریق خودپرداز، طبیعتاً کارکرد چک کم می‌شود، مخصوصاً چک‌های حساب جاری. برای اثبات این امر کافی است به خودمان نگاه کنیم، کاملاً مشهود است که نسبت به سه سال گذشته صدور چک‌هایمان کاهش یافته است. همین مسأله را در اتاق پایاپای هم می‌توان دید که کارکرد چک جاری در اتاق پایاپای به شدت کاسته شده است.

آیا این روند کاهشی را در مورد چک‌های مدت‌دار هم شاهد هستیم؟

نکته صحیحی است، چون چک کارکرد دیگری هم دارد که در دنیا مرسوم نیست و آن کارکرد هم چک مدت‌دار است که تقریباً ۶۰ تا ۸۰ درصد اقتصاد ما مبنی بر چک مدت‌دار می‌باشد، مثلاً در ثبت‌نام مدرسه و دانشگاه، در عقد قراردادهای ... از چک مدت‌دار استفاده می‌کنیم. بنابراین، با قاطعیت می‌توان گفت که به ودیعه گذاشتن چک به جای دیگر ابزارهای بانکی، در کشور ما کاربردی متعارف پیدا کرده است. اما در پاسخ به سوالی که مطرح کردید، باید گفت که

اگر سیستمی ایجاد شود که بتوان به صورت off line اقدام به انتقال وجه نمود، راهکارهای خاصی به وجود می آید و در آن صورت، می توان امیدوار بود که ظرف پنج سال آینده، کارکرد چک در ایران بین نصف تا یک سوم کاهش یابد.

قابلیت های کارت استفاده کامل نمی شود. بنابراین، صرف نظر از زمینه ها و عوامل فرهنگی، ممکن است بین ۱۰ تا ۲۰ سال طول بکشد تا چک حذف شود. حتماً اطلاع دارید که در کشورهای حوزه بنلوکس، تقریباً سه سال است که چک حذف شده، یعنی از سال ۲۰۰۵ به بعد تقریباً چک حذف شده است. به طوری که اطلاع دارید، اقداماتی برای اصلاح قانون چک در جریان است. با توجه به تحولات و نوآوری ها و حذف تدریجی چک از صحنه مبادلات، آیا اصلاح قانون چک را ضروری می دانید؟

بله، ضرورت دارد که قانون چک تغییر کند. اصلاح قانون چک به خاطر جایگاه ویژه بانکداری الکترونیکی در کشور هم از اهمیت بالایی برخوردار است تا بتوانیم تسهیلات بهتری داشته باشیم.

گفتگو از: اعظم هوشمند

البته در میان ابزارهای الکترونیکی تاکنون برای چک مدت دار جایگزین وجود نداشته، اما تصور می رود که اگر سیستمی ایجاد شود که بتوان به صورت off line اقدام به انتقال وجه نمود، در آن صورت، راهکارهای خاصی به وجود می آید، و می توان امیدوار بود که ظرف پنج سال آینده، کارکرد چک بین نصف تا یک سوم کاهش پیدا کند.

با توجه به جایگاه ویژه چک در اقتصاد ایران که حتی گاهی کار سفته و دیگر ابزارهای بانکی را نیز انجام می دهد، آیا می توان روزی را تجسم کرد که چک از صحنه مبادلات روزمره ایرانیان حذف شود؟

در رابطه با کارکرد چک باید عرض کنم که در کشور ما به صفر رسیدن کارکرد چک مستلزم گذشت زمان است. در این زمینه شاید از لحاظ اقتصادی بتوان اقداماتی را انجام داد، اما از لحاظ فرهنگی به این راحتی نیست، کمالینکه هنوز از

